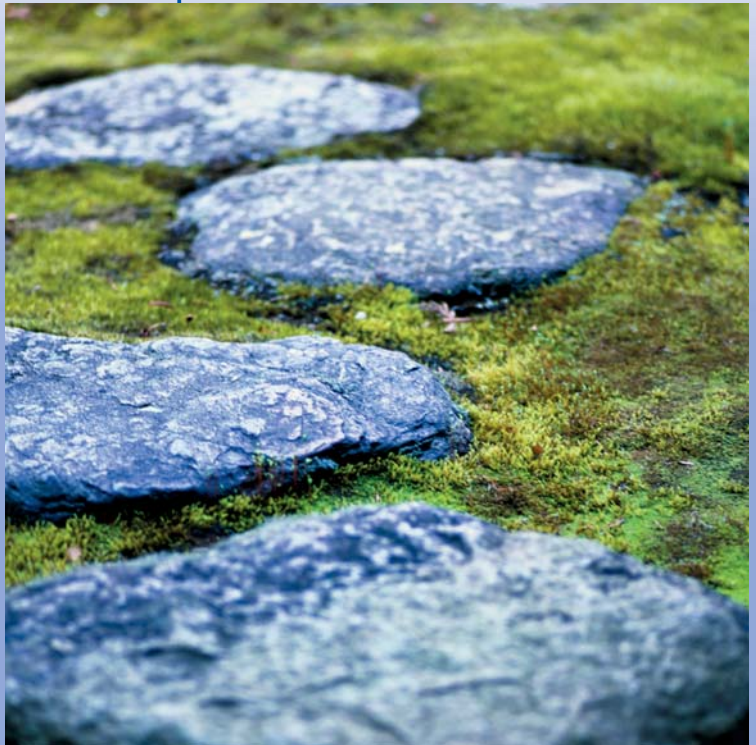

Europeiska fonden för förbättring av levnads- och arbetsvillkor

Europa i förändring: bättre arbete, bättre liv

Fyraårigt arbetsprogram 2005–2008

Europa i förändring: bättre arbete, bättre liv

Fyraårigt arbetsprogram 2005–2008

**Det fyraåriga arbetsprogrammet 2005–2008 för
Europeiska fonden för förbättring av levnads- och
arbetsvillkor antogs av fondens styrelse
den 8 juli 2004.**

Kataloguppgifter finns i slutet av denna publikation.

Luxemburg: Byrån för Europeiska gemenskapernas officiella publikationer, 2004

ISBN 92-897-0890-5

© Europeiska fonden för förbättring av levnads- och arbetsvillkor, 2004

Ansökningar om översättnings- och kopieringsrättigheter skall sändas till direktören för Europeiska fonden för förbättring av levnads- och arbetsvillkor (European Foundation for the Improvement of Living and Working Conditions), Wyattville Road, Loughlinstown, Dublin 18, Irland.

Europeiska fonden för förbättring av levnads- och arbetsvillkor är ett självständigt organ inom Europeiska unionen, inrättat för att bistå vid utformningen av framtida politik för sociala och arbetsrelaterade frågor. Ytterligare information återfinns på fondens webbplats **www.eurofound.eu.int**.

European Foundation for the Improvement of Living and Working Conditions
Wyattville Road
Loughlinstown
Dublin 18
Irland
Tfn: (353-1) 204 31 00
Fax: (353-1) 282 64 56
E-post: postmaster@eurofound.eu.int
www.eurofound.eu.int

Printed in Denmark

Papperet som använts för denna publikation är klorfritt och kommer från odlade skogar i Nordeuropa. Minst ett nytt träd har planterats för varje fällt träd.

Innehåll

Förord	4
Inledning	5
Allmänna mål	9
Prioriterade frågor 2005–2008	10
Nyckelteman	14
Utvärdering	18

Förord

”Se framåt mot de möjligheter och utmaningar som det nya EU kommer att ställas inför...”

I detta dokument anges den strategiska ramen för fondens program under den närmaste fyraårsperioden (2005–2008). Här framhålls vilka de framtida utmaningarna blir för social- och arbetsmarknadspolitiken i Europa och vilka kunskapsluckor som fonden och dess forskningsverksamhet måste försöka åtgärda under tiden efter maj 2004, då den mest omfattande utvidgningen av Europeiska unionen skedde. Utvidgningen kommer med sina långtgående ekonomiska, sociala och institutionella konsekvenser att vara en av de viktigaste förändringsfaktorerna under de närmaste fyra åren. Det grundläggande syftet med det fyraåriga programmet är att se framåt mot de möjligheter och utmaningar som det nya EU kommer att ställas inför.

Fonden strävar efter att stödja politiska åtgärder som skall göra Europa till den mest konkurrenskraftiga kunskapsbaserade ekonomin i världen, höja sysselsättningstalen och sysselsättningskvaliteten, stimulera innovation och entreprenörskap, och samtidigt främja social sammanhållning och integrering – kort sagt åtgärder för att förverkliga målen i Lissabonstrategin.

I detta sammanhang strävar fonden efter att tillhandahålla kunskap från sin övervakningsverksamhet och sin övriga forskning i syfte att öka förståelsen av utmaningarna, understödja samhälls- och näringslivsförändringar och ge sina intressenter den information som behövs för hanteringen av förändringarna.

I programmet anges fyra nyckelteman som prioriterade områden för fondens arbete: dels sysselsättning, dels balansen mellan arbetsliv och privatliv, dels relationer och partnerskap mellan arbetsmarknadens parter och dels social sammanhållning. Dessutom understryks det i programmet hur viktigt det är med ett heltäckande och samlat förhållningssätt till dessa politiska frågor, och det framhålls att det behövs en ändamålsenlig kommunikation med fondens främsta målgrupper över hela Europa.

Utförliga arbetsprogram för de enskilda åren kommer att antas av fondens styrelse.

Willy Buschak
Tillförordnad direktör

Inledning

”Stödja det arbete som utförs av de viktigaste samhällsaktörerna med ansvar för att planera och förverkliga bättre levnads- och arbetsvillkor i Europa...”

Fondens uppdrag och roll

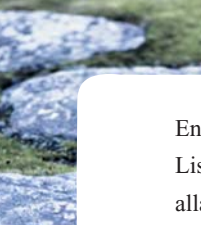
Fonden inrättades 1975 med uppgiften att ”bidra till planering och förverkligande av bättre levnads- och arbetsvillkor genom åtgärder för att öka och sprida kunskap som kan främja denna utveckling” (1). I sin egenskap av centrum för forskning och övervakning strävar fonden efter att vara en ledande auktoritet och källa till information om arbetet med att förbättra levnads- och arbetsvillkoren i Europa.

Många av de frågor som fonden har ägnat sig åt på senare år – bl.a. åldrandet, arbetstiden och informationsmiljön – står nu högt på den europeiska social- och arbetsmarknadspolitiska dagordningen. Under det senaste decenniet har fonden försett sina intressenter och allmänheten med en omfattande kunskapsbas bestående av jämförande uppgifter om arbetsmarknadsrelationer, arbetsvillkor och därtill knutna aspekter av levnadsvillkoren. Det europeiska observationsorganet för arbetsmarknadsrelationer (EIRO), den europeiska arbetsvillkorsundersökningen och den nya levnadsvillkorsundersökningen utgör unika källor till kunskap. Under det föregående fyraåriga programmet (2001–2004) utvidgades fondens forskning och övervakning successivt till att omfatta de tio nya medlemsstaterna och de återstående tre kandidatländerna.

År 2001 stärkte fonden sin övervakningskapacitet ytterligare i och med inrättandet av det europeiska centrumet för övervakning av förändringar (EMCC). Detta centrum ägnar sig åt en rad verksamheter i fråga om nätverkssamarbete, forskning, upplysning och informationsspridning med inriktning på att förstå och förutse hur näringslivet i Europa förändras.

Forskning där man ser närmare på praktisk erfarenhet och slår fast vilka faktorer som leder till lyckade förändringar är ett komplement till övervakningsverktygen och de analyser som har anknytning till dessa. Detta innebär att fonden inte bara bidrar till strävan att dokumentera och förstå förändringar, utan också är med och utvecklar och förmedlar idéer om hur levnads- och arbetsvillkoren kan förbättras på medellång och lång sikt.

(1) Rådets förordning (EEG) nr 1365/75 av den 26 maj 1975.

En stor del av drivkraften bakom fondens allra senaste arbete har kommit från Lissabonstrategins utmaningar och mål. I detta sammanhang krävs det samtidigt insatser på alla områdena: sysselsättning, konkurrenskraft och goda levnads- och arbetsvillkor.

Arbetsplats- och företagsnivån – där förändringarna faktiskt sker – förtjänar mer uppmärksamhet, och detsamma gäller de strukturella faktorer som ligger bakom förändringarna på arbetsplatserna. Det är nödvändigt att man på arbetsplatserna kan hantera ständiga förändringar och innovationer. Här kan fonden spela en nyckelroll genom att skapa en gemensam förståelse bland samtliga intressenter för vilka förändringar som behövs på arbetsplatsnivån och genom att främja en villighet att ta till sig nya arbetssätt.

Med sin oberoende ställning, sitt breda uppdrag och sin trepartsstruktur har fonden särskilt goda förutsättningar att kunna främja ett samlat och mångdimensionellt arbetssätt när det gäller att förbättra arbets- och livskvaliteten och när det gäller att förutse och hantera förändringar. Tack vare detta har fonden lätt att anpassa sig till strävan att få till stånd en ökad samordning på EU-nivå av den ekonomiska politiken, arbetsmarknadspolitiken och socialpolitiken.

Fondens målgrupper är de offentliga myndigheterna, arbetsmarknadens parter och de social- och arbetsmarknadspolitiska beslutsfattarna på EU-nivå. Genom att koppla samman forskning och politiska frågor vill fonden tillhandahålla information som är relevant för dem som utformar och genomför politiken.

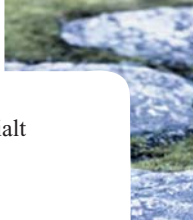
Fondens arbete är dessutom värdefullt för dem som konkret hanterar förändringar och genomför förbättringar på arbetsplatser och i lokalsamhällen. Den trepartsstruktur som kännetecknar fondens styrande organ gör det lättare att få dessa viktiga samhällsaktörer att medverka aktivt i utvecklingen av, debatten om och spridningen av fondens arbete.

Det föränderliga sammanhanget

EU-utvidgningen innebär stora möjligheter för Europas sociala, ekonomiska och kulturella utveckling. Fondens forskning har visat att alla européer har en likartad uppfattning om vad som bidrar till deras livskvalitet: en god hälsa, tillräckliga inkomster och en stödjande familj. Social- och arbetsmarknadspolitiken kommer att behöva stärkas under perioden efter utvidgningen, i takt med att de befintliga utmaningarna blir mer akuta och nya utmaningar framträder. Många frågor som har varit viktiga under senare år är fortfarande aktuella, och även dessa kräver åtgärder: arbetslöshet, låga löner och fattigdom, funktionshinder och ohälsa, brister inom hälso- och socialvården och andra offentliga verksamheter och system, relationerna på arbetsmarknaden och tillgången till informations- och kommunikationsteknik. Vissa missgynnade grupper kommer sannolikt att behöva ägnas mer specifik uppmärksamhet.

Den ökande mångfalden på det sociala området när det gäller kulturella värderingar och erfarenheter kommer att påverka fondens verksamhet, och detsamma gäller skillnaderna mellan länder och regioner i fråga om produktivitet och sysselsättning. Kommissionen understryker i sin tredje rapport om den ekonomiska och sociala sammanhållningen vilken viktig roll humankapital och utbildningstillgång spelar, men framhåller också att man även

måste göra insatser avseende andra nyckelfaktorer för konkurrenskraft som fysiskt och socialt kapital, innovationskapacitet och miljö kvalitet. Kopplingarna mellan den sociala och ekonomiska utvecklingen och miljövården behöver stärkas.

Lissabonstrategin utgör EU:s huvudsakliga sätt att förhålla sig till social och ekonomisk utveckling. Denna strategi har tre mål som kompletterar och stöder varandra: dels full sysselsättning, dels kvalitet och produktivitet i arbetet och dels social sammanhållning och integrering. Om EU skall kunna anta utmaningarna att behålla sin konkurrenskraft i den globala ekonomin, att förbättra och bibehålla produktiviteten och sysselsättningen och att erbjuda levnads- och arbetsvillkor av hög kvalitet – särskilt i en kunskapsdriven ekonomi – kommer det att behövas korrekt, relevant, aktuell och konkret information från fonden till stöd för huvudaktörerna i denna process.

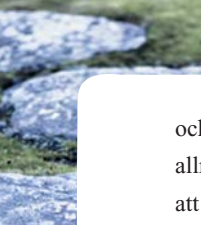
Lissabonmålen är högt ställda, och i rapporten från den europeiska arbetsgruppen för sysselsättningsfrågor under ledning av Wim Kok understryks det att sysselsättningen måste ökas – både för att den ekonomiska tillväxten skall främjas och för att fattigdomen och det sociala utanförskapet skall kunna åtgärdas. I rapporten betonas att det behövs ett samlat arbetssätt i strävan att hantera de strukturutmaningar som globaliseringen, den ekonomiska integrationen och arbetskraftens snabba åldrande innebär. Om det skall kunna skapas fler och bättre arbetstillfällen, och de nya tjänsterna skall kunna tillsättas, måste medlemsstaterna, arbetsmarknadsparterna, företagen och arbetstagarna bli bättre på att förutse, få till stånd och ta till sig förändringar. I strävan att öka sysselsättningen kommer det att ha avgörande betydelse att se till att fler människor fortsätter att förvärvsarbeta och att fler människor lockas in på arbetsmarknaden – särskilt kvinnor och äldre arbetstagare.

Översynen av den europeiska socialpolitiska agendan i mitten av 2003 bekräftade att man måste satsa på kvalitet – detta är drivkraften bakom en välfungerande ekonomi som kan generera fler och bättre arbetstillfällen och skapa en större social sammanhållning. I genomförandet av agendans andra del kommer man att inrikta sig på att få till stånd fler och bättre arbetstillfällen, på att skapa balans mellan flexibilitet och säkerhet, på att bekämpa fattigdom, utanförskap och diskriminering, på att modernisera arbetsorganisationen och de sociala skyddsnetten och på att främja jämställdhet mellan könen i de gamla och nya medlemsstaterna.

Även utvecklingen på andra områden – bl.a. den ökade användningen av den öppna samordningsmetoden, riktmärkningen och utarbetandet av indikatorer och målbaserade strategier inom social- och arbetsmarknadspolitikerna – kommer att inverka i betydande grad på hanteringen av förändringar och därigenom på fondens framtida arbete. Mot bakgrund av globaliseringen bör man undersöka möjligheterna till riktmärkning i förhållande till utvecklingen utanför EU, exempelvis i Förenta staterna, Indien, Japan och Kina.

EMCC ägnar sig specifikt åt att samla in och utbyta information i syfte att göra företagen, branscherna och regionerna bättre på att förstå, förutse och hantera förändringar. Företagen

och arbetsplatserna – där förändringarna konkret sker – har en central plats i fondens mer allmänna arbete med levnads- och arbetsvillkor. Fonden kan spela en nyckelroll när det gäller att främja Europas förändringskapacitet. Under de närmaste åren kommer fonden att ägna en större del av sin verksamhet åt att öka förståelsen av vilka faktorer som driver på förändringar och åt att förbättra förmågan att förutse och hantera förändringarna. Fonden har utmärkta förutsättningar att studera de olika strukturer, tekniker, praktiker och kulturer som antingen underlättar eller försvårar lärande och innovation inom organisationer.

Viktiga frågor i detta sammanhang är mikroföretagens och de små och medelstora företagens ökande betydelse, nya arbetstidslösningar, arbetstillfällenas och produktionens rörlighet, decentralisering av tjänster och företagsstyrning, innovationer inom arbetsorganisationen, humankapitalutveckling samt forskning och teknik.

Förändringarna i befolkningens och samhällets struktur (särskilt att arbetskraften och befolkningen i stort blir allt äldre, men också den senare tidens snabba förändringar i fråga om hushållens struktur, födelsetalen och rörlighet/migration) innebär en ständig utmaning i strävan att modernisera och reformera det sociala skydds nätet – särskilt socialförsäkrings- och pensionssystemen –, och detsamma gäller de svåravhjälpta problemen med fattigdom och socialt utanförskap. Dessa faktorer påverkar dessutom i betydande grad sysselsättnings- och arbetsmarknadsstrategier, organisationsstyrning och arbetsmarknadsrelationssystem.

Syftet med fondens fyraåriga program är att gripa sig an de utmaningar och mål som beskrivs ovan. Programmet är primärt utformat för att fungera som stöd i det arbete som utförs av de viktigaste samhällsaktörerna med ansvar för att planera och förverkliga bättre levnads- och arbetsvillkor i Europa.

Allmänna mål

”Stärka kärnverksamheterna och övervakningsverksamheten samt utveckla framåtblickande perspektiv på alla områden...”

Till grund för fondens fyraåriga program ligger den senaste utvecklingen och den sannolika framtida utvecklingen i den europeiska ekonomin och det europeiska samhället samt nya trender och förändringar utanför EU. Dessutom återspeglar programmet en omprövning av fondens roll och dess förmåga att fortsätta att fullgöra sitt uppdrag på ett effektivt sätt. Denna process har resulterat i ett antal allmänna riktlinjer för utvecklingen av arbetsprogrammet under de närmaste fyra åren:

- **Utveckla och stärka kärnverksamheterna forskning, debatt och informations-spridning**

Det övergripande målet är att göra dessa verksamheter mer ändamålsenliga, resurseffektiva, relevanta och sammanhängande.

- **Stärka fondens huvudsakliga övervaknings- och forskningsverksamheter**

Syftet är att se till att det tillhandahålls högkvalitativ och politiskt relevant information på områdena arbetsvillkor, levnadsvillkor, arbetsmarknadsrelationer och EMCC.

- **Fokusering på ett begränsat antal särskilt viktiga politiska frågor**

Här kommer fonden att bygga vidare på sina starkaste sidor, sin övervakningsverksamhet och sitt tidigare arbete, och hänsyn kommer att tas till vilka resurser som finns och vilka behov målgrupperna har.

- **Utveckla fondens arbete med ledning av praktisk erfarenhet**

Detta kommer att innefatta analys av olika initiativ, i synnerhet sådana som

genomförts på arbetsplatser och inom företag men även sådana som genomförts i lokalsamhällen och i regioner.

- **Betona ett framåtblickande perspektiv i fondens verksamhet**

Syftet med detta är att öka de främsta samhällsaktörernas kompetens och förmåga när det gäller att förutse, hantera och främja förändring. Därför måste fonden ha ett flexibelt arbetssätt, så att den kan anpassa sig när nya prioriteringar dyker upp.

- **Utöka strävan att integrera könsfrågor på olika områden**

Detta kräver att ett könsperspektiv integreras på ett heltäckande och politiskt relevant sätt i planering (specifik och allmän), genomförande och utvärdering av allt fondens arbete.

- **Anlägga branshperspektiv (branscher inom både den privata och den offentliga sektorn) i fondens arbete**

Valet av branscher kommer att göras utifrån resultaten av fondens förändringsanalyser och målen för EU-politiken.

Prioriterade frågor 2005–2008

”Övervaka förändringar, undersöka vad som fungerar och sprida idéer och erfarenheter...”

Fondens åttonde fyraåriga program bygger på dess befintliga starka sidor, på sakkunskapsområdena och på beprövade tjänster. Det är framtidsinriktat och slår vakt om fondens kapacitet att undersöka nya frågor och frågor som aktualiseras i takt med att Europa går mot år 2010. De allt högre kraven och förväntningarna från intressenternas och användarnas sida gör att fonden måste förbli flexibel och lyhörd: den måste eftersträva bättre effektivitet samtidigt som den höjer kvaliteten och värdet på sina verksamheter.

Arbetsprogrammet kommer att organiseras kring tre huvuduppgifter som skall utföras med anknytning till fyra tematiska nyckelområden.

Dessa tre uppgifter är följande:

1. Övervakning samt förståelse av förändringar.
2. Forskning samt undersökning av vad som fungerar.
3. Kommunikation samt spridning av idéer och erfarenheter.

De allmänna målen gäller alla tre uppgifterna.

Övervakning samt förståelse av förändringar

Fondens övervakningsverktyg omfattar dels återkommande enkätundersökningar (arbetsvillkor, levnadsvillkor, företag), dels regelbunden rapportering om ny utveckling från korrespondenter och institut i medlemsstaterna genom det europeiska observationsorganet för arbetsmarknadsrelationer (EIRO), det europeiska

centrumet för arbetsvillkor (EWCO) och European Restructuring Monitor (ERM). ERM ingår i det europeiska centrumet för övervakning av förändringar (EMCC).

Enkäterna gör det möjligt för fonden att regelbundet samla in och analysera jämförbara uppgifter om läget inom hela EU. Genom detaljanalyser av dessa uppgifter kan fonden upptäcka helt nya och framväxande trender, och dessutom fördjupa sin förståelse av olika politiska frågor. Enkätresultaten utgör inte bara en unik källa till information utan även ett bra underlag för att fastställa vilka möjligheter till förbättringar som finns och för att utveckla framåtblickande perspektiv. Intresset har genomgående varit mycket stort för de regelbundna enkätundersökningarna och för de systematiska analyser som görs av de rapporter som medlemsstaterna redovisar.

Under de närmaste fyra åren kommer fonden att

- fortsätta att regelbundet redovisa högkvalitativa uppgifter om trender och utvecklingslinjer i det utvidgade EU samt där så är lämpligt i länder utanför EU,
- försöka göra sina övervakningsverktyg bättre och mer relevanta, och därvid utnyttja synergieffekter både internt och i förhållande till externa källor,
- se över och förbättra nyare initiativ som EWCO,
- ägna allt större uppmärksamhet åt att se till att de jämförande analyserna håller hög kvalitet och stärka den interna kapaciteten att utnyttja uppgifterna,
- vidareutveckla fondens övervakningsverktyg i deras egenskap av centrala verktyg för att förutse och hantera förändringar,
- stärka EMCC:s roll som centralt verktyg för att främja Europas förmåga att förutse och hantera förändringar,
- bygga ut övervakningen av trender och utvecklingslinjer över gränserna mellan de nya och de gamla medlemsstaterna.

Det fyraåriga programmet kommer att bygga vidare på tidigare erfarenheter, och en fullständig cykel av de befintliga enkätundersökningarna kommer att genomföras under programtiden:

- En arbetsvillkorsundersökning år 2005.
- En levnadsvillkorsundersökning år 2007.
- En ny företagsundersökning år 2008.

Dessa övervakningsverksamheter kommer att ligga i linje med de allmänna målen för de närmaste fyra åren och knyta an till de tematiska nyckelområdena. Syftet är att se till att de tre huvuduppgifterna fungerar väl tillsammans under perioden 2005–2008.

Forskning samt undersökning av vad som fungerar

Enligt sitt uppdrag skall fonden mot bakgrund av praktiska erfarenheter utveckla och genomföra idéer om förbättring av levnads- och arbetsvillkor ⁽²⁾. Konkret innebär detta att undersöka både vad som fungerar och vad som inte gör det. I övervakningsverksamheten ingår omfattande analyser, men fonden kommer att sträva efter att komplettera dessa med mer information och forskning om förändringshantering och innovationsutveckling. Fonden kommer att genomföra studier kring de mänskliga och sociala aspekterna av tillväxt och konkurrenskraft, där både genomförandet och utfallet av olika förändringsinitiativ kommer att analyseras. Detta kan bl.a. komma att innebära fallstudier och aktionsforskning på

⁽²⁾ Artikel 2.2 i fondens inrättandeförordning.

arbetsplatser och orter inom specifika branscher eller regioner i vissa medlemsstater.

Fonden kommer att

- genomföra ingående studier av specifika politiska och praktiska initiativ samt de faktorer som påverkar sådana initiativs utveckling, i syfte att dra viktiga lärdomar om hur genomförandet bör ske och vilka metoder som fungerar,
- tydligt ange urvalskriterierna för dessa forskningsprojekt i sina årliga arbetsprogram, varvid hänsyn kommer att tas till resultaten av fondens övervakningsverksamhet och övriga forskning, till de aktuella målen för EU:s politik på de berörda områdena och till de centrala teman som fastställts för perioden 2005–2008,
- där så är lämpligt upprätta databaser över praktiska erfarenheter som kan underlätta en mer longitudinell och dynamisk analys av förbättringsåtgärdernas långtidseffekter.

Fonden kommer att anlägga ett samlat och mångdimensionellt perspektiv på livs-kvalitetsfrågorna och därvid uppmärksamma kopplingarna mellan arbets- och levnadsvillkoren och politiken på dessa områden samt de roller som de olika berörda aktörerna spelar. Fonden kommer inte enbart att inrikta sig på problem eller på specifika problemgrupper eller problembanscher, utan den kommer att anlägga ett mer positivt perspektiv och fastställa vilka möjligheter att förebygga problem som erbjuds av olika

förändringar i samhället och ekonomin. Studierna på detta område kommer att återspegla de allmänna målen och nyckeltemana för perioden 2005–2008.

Kommunikation samt spridning av idéer och erfarenheter

Fonden skall enligt sitt uppdrag främja utbyte av information och erfarenheter ⁽³⁾. Detta kräver att fonden aktivt förmedlar och sprider resultaten av sitt arbete till sina intressenter och målgrupper samt till olika informationsförmedlare. Dessutom bör fonden skapa tillfällen för de olika aktörerna i EU:s social- och arbetsmarknadspolitik att debattera och utbyta idéer och erfarenheter kring utvalda samhällsfrågor.

Under den närmaste fyraårsperioden kommer fonden att

- stödja utbytet av praktiska erfarenheter och resultat från forskning i det utvidgade EU (skräddarsydda seminarier, nätverk för företag och handelshögskolor, utveckling av läromedel baserade på fondens arbete),
- utveckla de centrala aktörernas förmåga att hantera nya utmaningar genom att öka medvetenheten om nya och kommande politiska frågor, genom att tillhandahålla begrepp och modeller till stöd för strategiskt tänkande och genom att stödja användningen av relevanta metoder eller verktyg för hanteringen av dessa utmaningar,

⁽³⁾ Artikel 3.1 i fondens inrättandeförordning.

- stärka sin debattfunktion genom att ge olika aktörer – bl.a. offentliga myndigheter, arbetsmarknadens parter, praktiskt yrkesverksamma och forskare – tillfällen att diskutera de rön som gjorts i fondens arbete (seminarier på projektnivå, seminarier om specifika teman eller frågor samt större konferenser, bl.a. fondens forum som anordnas vartannat år).

Dessutom skall fonden enligt sitt uppdrag samarbeta så nära som möjligt med specialiserade institut, fonder och organ i medlemsstaterna eller på internationell nivå⁽⁴⁾. Detta gäller i synnerhet Europeiska arbetsmiljöbyrån i Bilbao, och här kommer fonden att bygga vidare på det befintliga samarbetsavtalet. Fonden kommer också att undersöka möjligheterna att ingå liknande avtal med andra inrättningar, exempelvis Europeiska miljöbyrån i Köpenhamn.

Att bygga nätverk har alltid varit ett viktigt verktyg för fonden, som kommer att se över sina nätverk och samsamarbetsstrukturer (både formella och informella) i syfte att förbättra samarbetet kring uppgiftsinsamling, kunskapsöverföring och erfarenhetsutbyte. Målet är att utveckla en mer formell strategi för hur denna verksamhet skall se ut under de närmaste fyra åren. Denna strategi skall ange nätverkens typ, medlemmar och syfte samt deras skyldigheter och de förväntade resultaten.

Huvudmålen för kommunikationsverksamheterna är att

- på ett relevant sätt förmedla aktuell information om fondens arbete till

målgrupperna genom muntliga föredragningar, möten och evenemang samt tryckta och elektroniska produkter,

- tillhandahålla produkter och resultat som är anpassade efter behoven i de olika faserna av arbetet med att utveckla politik och praxis, från idé- och utformningsfasen till det konkreta genomförandet och utvärderingsfasen,
- tillhandahålla verktyg och metoder som underlättar löpande och interaktiv åtkomst till fondens information genom att utnyttja tekniken bättre och genom att vid behov sammanställa informationen på nya sätt,
- ge vägledning i hur man hittar relevant information (kataloger, index, länkar),
- på ett mer ändamålsenligt sätt utnyttja webbaserade verktyg till stöd för spridning och användning av resultaten av fondens arbete, särskilt uppgifterna från övervakningsverksamheterna.

En årlig kommunikationsplan kommer att ingå i de årliga arbetsprogrammen. Denna plan kommer att tillmötesgå kraven från användarna och garantera att målgrupperna hålls informerade om utvecklingen och olika tematiska frågor. Till stöd för fondens förmåga att kommunicera med och informera sina målgrupper kommer det att utarbetas en strategisk plan för hur informations- och kommunikationsteknik skall användas.

⁽⁴⁾ Artikel 3.2 i fondens inrättandeförordning.

Nyckelteman

”Inrikta verksamheten på fyra nyckelteman i syfte att skapa sammanhang mellan de olika sakkunskapsområdena...”

Fonden har för perioden 2005–2008 fastställt fyra nyckelteman som den kommer att undersöka mer ingående:

- Sysselsättning.
- Balansen mellan arbetsliv och privatliv.
- Relationer och partnerskap mellan arbetsmarknadens parter.
- Social sammanhållning.

Dessa teman har valts mot bakgrund av fondens uppdrag och starka sidor. De återspeglar viktiga komponenter i Lissabonstrategin och i EU:s social- och arbetsmarknadspolitik liksom centrala utmaningar, både dagens och framtidens, för det utvidgade EU. Fonden kommer att inrikta sin verksamhet – sitt övervakningsarbete, sin strävan att undersöka vad som fungerar och sin kommunikation och erfarenhetsförmedling – på dessa prioriterade teman i syfte att skapa sammanhang mellan sina olika sakkunskapsområden.

Som illustration av arbetets möjliga omfattning ges här vissa antydningar om vilka frågor inom de enskilda temana som kan komma att bli föremål för forskning, debatt och informationsspridning. Det faktiska urvalet kommer att fastställas i de årliga arbetsprogrammen, utifrån resultaten av

tidigare forskning och med beaktande av de politiska prioriteringarna på EU-nivå, särskilt med anknytning till utvidgningen och strävan att uppfylla Lissabonstrategins mål.

Sysselsättning

Fonden har redan byggt upp en betydande kunskapsbas när det gäller kopplingarna mellan flexibilitet, produktivitet och tillträde till arbetsmarknaden. Trots detta kommer sambandet mellan flexibilitet och sysselsättning att bli ett viktigt ämne för fortsatt forskning. Arbetsvillkoren är en väsentlig del av fondens kärnverksamhet, och förbättring av sysselsättningen med avseende på arbetstillfällenas antal och kvalitet är en högt prioriterad fråga i EU:s politik. Jämställdhet och bättre tillträde till arbetsmarknaden är centrala frågor både i Lissabonstrategin och i den europeiska sysselsättningsstrategin.

Resultaten från 2004 års företagsundersökning och 2005 års undersökning av arbetsvillkoren samt analyserna av dessa resultat kommer tillsammans med EMCC:s European Restructuring Monitor att dels generera värdefulla uppgifter till stöd för arbetet inom detta tema, dels ligga till grund för mer ingående studier av de praktiska erfarenheterna av att genomföra utvecklingsverksamheter på arbetsplatserna. Genom studier kommer det att slås fast vilka förändringar på branschnivå och

nationell nivå som sannolikt kommer att ske på arbetsmarknaden och vilka åtgärder som kan förbättra sambandet mellan efterfrågan på och utbudet av arbetskraft. I forskningen kommer särskild uppmärksamhet att ägnas åt hur man kan se till att utsatta grupper kommer in och håller sig kvar på arbetsmarknaden.

Bland de frågor som kan komma att tas upp märks följande: nya former och mönster för arbete; modernisering av arbetsorganisationen; utveckling av kapaciteten för innovation på arbetsplatserna; externa faktorerens roll i uppbyggnaden av kapaciteten för innovation och modernisering; utveckling av entreprenörskap och nätverkssamarbete mellan företag; rörlighet i och mellan yrken; arbetstillfällenas rörlighet mellan regioner och länder; humankapital, livslångt lärande, karriärutveckling, yrkesrådgivning och riskhantering; arbetets kvalitet och utvecklingen på arbetsplatserna i förhållande till konkurrenskraft, produktivitet och skapande av arbetstillfällen; entreprenörskap; tillträde till, återintegrering på och möjligheter att hålla sig kvar på arbetsmarknaden, särskilt för missgynnade grupper; hantering av olika generationer på arbetsplatsen.

Balansen mellan arbetsliv och privatliv

En särskild nisch för fondens del är att undersöka sambanden mellan levnads- och arbetsvillkoren, däribland behovet av att jämka samman arbetslivets krav med familj, livslångt lärande, åtaganden utanför arbetet och tid för återhämtning och avkoppling. Att lösa de många problem som arbetstagarna – både männen och kvinnorna – och deras familjer ställs inför är viktigt inte bara för de berördas livskvalitet utan också för möjligheterna att få till stånd de högre sysselsättningstal och den konkurrenskraftiga ekonomiska tillväxt som Lissabonmålen innebär.

Informationen om och analysen av resultaten från fondens undersökning om livskvalitet, 2004 års företagsundersökning och 2005 års undersökning om arbetsvillkor kommer att ge möjlighet att ännu en gång se närmare på denna fråga, som har varit aktuell under så lång tid, och dessutom visa vägen för fortsatt forskning om åtgärder för att förbättra situationen.

Bland de frågor som kan komma att ägnas särskild uppmärksamhet märks följande: de nya initiativ som utvecklas inom företagen och i kollektivavtalsförhandlingar, särskilt

från ett perspektiv som täcker in hela livet; kopplingarna mellan å ena sidan balansen mellan arbetsliv och privatliv och å andra sidan konkurrenskraft och skapande av arbetstillfällen; den roll som kan spelas av relevant politik och service (sysselsättning, pensioner, socialförsäkring, vård, utbildning, miljö/transport/bostäder); den roll som de offentliga myndigheterna och aktörer utanför företagen kan spela när det gäller att hjälpa arbetstagarna och arbetsgivarna att anlägga ett livsperspektiv på arbetets organisation; kopplingar till åldrandet och till ändringar i befolkningens sammansättning; utvecklingen inom familjepolitiken; frågor som rör specifika kategorier av arbetstagare (exempelvis föräldrar, äldre arbetstagare, invandrade arbetstagare och personer med vård- eller försörjningsansvar för bl.a. äldre människor) samt små och medelstora företag och mikroföretag.

Relationer och partnerskap mellan arbetsmarknadens parter

Eftersom fonden är en trepartsorganisation och sedan länge har etablerade arbetsrelationer med arbetsmarknadens parter och offentliga myndigheter på EU-nivå och nationell nivå, har den goda förutsättningar att främja debatten mellan arbetsmarknadsparterna och de offentliga myndigheterna. I synnerhet har fonden en

omfattande erfarenhet av att övervaka och analysera de roller som spelas av de olika aktörerna i arbetsmarknadsrelationerna liksom processer och utfall på detta område.

EIRO kommer även framöver att vara en viktig del av fondens kärnverksamhet och kommer att bidra till arbetet med alla nyckeltemana. Frågan om partnerskap är dock även ett separat ämne, särskilt mot bakgrund av EU-utvidgningen och den betydelse som dessa processer har när det gäller att förbättra livskvaliteten och att hantera och förutse förändringar.

Partnerskap på arbetsplatserna kan ha betydelse både som drivkraft och som resurs för innovation inom organisationerna, för höjning av produktiviteten och för förbättring av förändringskapaciteten.

Inom detta tema skulle fonden kunna sträva efter att ta upp bl.a. följande frågor: de roller som spelas av arbetsmarknadsparterna och utvecklingen av den sociala dialogen (särskilt i de nya medlemsstaterna och inom ramen för den allt mer omfattande sociala dagordningen); nya strukturer, former och processer för organisationsledning; arbetsmarknadsrelationer i små och medelstora företag; kopplingarna mellan olika strukturer och nivåer för arbetsmarknadsrelationer och social dialog – sambanden med skapandet av

arbetstillfällena, de föränderliga arbetsmarknaderna och utvecklingen av innovation och konkurrenskraft; partnerskapens roll när det gäller att förutse och hantera förändring, bl.a. kopplingar till offentliga myndigheter och till aktörer inom det civila samhället.

Social sammanhållning

Europeiska rådet framhöll vid sitt möte i Lissabon i mars 2000 att fattigdomens och det sociala utanförskapets omfattning i EU inte kunde accepteras. Att bygga en union där ingen lämnas utanför har till följd av detta blivit en central komponent i strävan att uppnå EU:s strategiska mål på tio års sikt, nämligen en hållbar ekonomisk tillväxt, fler och bättre arbetstillfällen och större social sammanhållning.

I sin nyligen gjorda analys av Eurobarometerundersökningen om livskvaliteten i anslutnings- och kandidatländerna visade fonden att behovet av åtgärder mot arbetslöshet, fattigdom och socialt utanförskap kommer att vara ännu större i det utvidgade EU. Fondens kapacitet att övervaka och analysera utvecklingen på

detta område har förbättrats ytterligare genom dess första egna undersökning av levnadsvillkoren i 28 europeiska länder, som genomfördes 2003. Resultaten från den undersökningen kommer att vara till hjälp när det gäller att slå fast vilka frågor som bör studeras mer ingående och kommer också att utgöra underlag för en mer longitudinell övervakning av utvecklingen.

Bland de frågor som kan komma att tas upp inom detta tema märks följande: åldrande, solidaritet mellan generationer och de utmaningar som pensioner, hälsa och vård innebär; social, ekonomisk och kulturell integrering av migranter (sysselsättning, socialt skydd, boende); kvaliteten på miljön och den offentliga servicen, särskilt i de nya medlemsstaterna och kandidatländerna samt för låginkomsttagare och landsbygdsbor; effekterna av systemen för socialt skydd och av sociala innovationer på skapandet av arbetstillfällen, innovation inom näringslivet och entreprenörskap; den privata och den ideella sektorns roll för att främja social integration; social integration av äldre personer och andra grupper utanför arbetsmarknaden.

Utvärdering

”Stödja sig på resultaten från utvärderingen när verksamheter utformas och prioriteringar fastställs...”

Enligt artikel 25.4 i kapitel 7 i kommissionens nya budgetförordning måste fonden regelbundet låta göra förhands- och efterhandsutvärderingar av program och verksamheter. Fonden kommer att fortsätta att förbättra sina utvärderingsrutiner i linje med denna skyldighet och på grundval av resultaten från den första externa utvärderingen, som gjordes 2000–2001.

Huvudsyftena är att utvärderingsresultaten skall användas som underlag när verksamheter utformas och prioriteringar fastställs, bidra till att resurserna kan fördelas på ett effektivt sätt, göra det möjligt att förbättra de åtgärder som vidtas och fungera som rapporter om de framsteg som görs.

I synnerhet kommer fonden att

- på ett kontinuerligt och systematiskt sätt övervaka i vilken mån de strategiska målen enligt programmet för 2005–2008 och de årliga arbetsprogrammen genomförs och uppnås, bl.a. genom generering av kvantitativa uppgifter,
- förbättra de operativa verktyg och processer som skall stödja övervakningen och utvärderingen av fondens verksamhet, bl.a. systemet för administration av kontakter, övervakningen av hur fondens produkter och tjänster används och vilket genomslag dessa får, verktygen och ramarna för projektledning samt webbövervakning, användarenkäter och konferensutvärderingar,
- regelbundet ge sina intressenter feedback om genomförandet av fondens verksamheter, exempelvis i årsrapporten,
- stärka sina processer för kvalitetsstyrning och utvärdering på projektnivå och därigenom ge feedback som möjliggör kontinuerlig förbättring under programmets gång,
- bibehålla sitt system för intressenternas medverkan i utvärderingen av produkter och tjänster genom de rådgivande kommittéerna (eventuellt även under medverkan av utomstående experter i linje med bestämmelserna i den reviderade förordningen om styrningen av fonden).

Dessutom kommer fonden under loppet av sitt fyraåriga program för 2005–2008 att låta göra två större externa utvärderingar:

- En utvärdering år 2005 av det europeiska centrumet för övervakning av förändringar (EMCC).
- En utvärdering år 2007 av fondens samlade verksamhet under perioden 2001–2006; resultaten av denna utvärdering kommer att utgöra en del av underlaget när verksamheter planeras och prioriteringar fastställs för nästa fyraåriga program.

Europeiska fonden för förbättring av levnads- och arbetsvillkor

Europa i förändring: bättre arbete, bättre liv

Luxemburg: Byrån för Europeiska gemenskapernas officiella publikationer

2004 – 18 s. – 16 x 23,5 cm

ISBN 92-897-0890-5

FÖRSÄLJNING OCH PRENUMERATION

Publikationsbyrån ger ut publikationer för försäljning, och dessa kan beställas från våra försäljningsställen i hela världen.

Hur gör man om man vill köpa en av publikationerna?

Välj ett kontor från listan över försäljningsställen och kontakta det för att göra en beställning.

Hur får man tag på listan över försäljningsställen?

- Gå till publikationsbyråns webbplats <http://publications.eu.int/> eller
- skicka ett fax till (352) 29 29-42758 om du vill ha en papperskopia av listan.

Publikationsbyrå

Publications.eu.int

ISBN 92-897-0890-5

9 789289 708906